

**Bamble
kommune**

Kommunedelplan for kulturminner i Bamble kommune

Planprogram.

Innholdsfortegnelse

• 1 Innledning.....	3
1.1 Formålet med kommunedelplan for kulturminnevern	3
1.2 Lovgrunnlag	3
1.3 Lokale, regionale og nasjonale føringer og mål	
• 2 Planarbeidet	5
2.1 Medvirkning.....	5
2.2 Organisering	5
2.3 Fremdriftsplan	6
• 3 Bamble historie	7
3.1 Tidsramme	7
3.2 Bamble historie	8
• 4 Fokusområder	9
4.1 Offentlige Bygninger og bygningsmiljøer	9
4.2 religiøse bygninger og anlegg	9
4.3 Samferdselstiltak på land og i sjø	9
4.4 Forsvarssystemer og krigsminner	10
4.5 Eldre industri og næringsanlegg	10
4.6 Fangst og fiskeanlegg	11
4.7 Kulturlandskapsvernområder	11
4.8 Bykjerner/sjøfartsbyer	11
4.9 Særskilte viktige/arkitektoniske bygninger	11
4.10 Immaterielle kulturminner sagn og historier	12
4.11 Kystkultursentrets omfang og hensikt i Langesund	12
4.12 De nyere tids tidstranformasjoner	12
4.13 Kvinnens rolle gjennom historien	12
4.14 Ideer for utvikling av kulturminneområder	12

1 Innledning

1.1 Formålet med kommunedelplan for kulturminnevern

Formålet med kulturminneplanen vil først være å få en bedre oversikt over de kulturminnene og kulturmiljøene som finnes i kommunen. Utover dette vil det også innebære å få registrert, karakterisert, kartlagt og vurdert kulturminner/kulturmiljøer til vern og bruk. Planen skal bidra til å skape en bedre oversikt over de kulturminnene vi vet lite om, men som er tungt til stede i kommunen. Planen vil først og fremst handle om nyere kulturminner som det er kommunens ansvar å legge rammer for forvaltningen av. Det vil være mindre fokus på de fredete kulturminnene som blir forvaltet av Riksantikvaren og fylkeskommunen. Der fredete kulturminner blir tatt med, vil være hvis de er i kommunens eie, eller med tanke på formidling av dem. Og det må underveis i prosessen skje en vurdering av hva som er viktige kulturminner for Bamble kommune og hva som bør gjøres med disse. Det legges opp til en prosess med en faglig vurdering der foreninger og lag får noe å si om hva som er viktig kulturminner for Bamble. Planen vil fungerer som et redskap for å formidle de de kulturelle verdiene som finnes i kommunen, og øke kunnskapen om kommunens historie, utvikling og vil være med på å øke kompetansen om kulturminnefeltet. Den skal gi tydelige rammer for bevaring av kulturmiljøer og kulturminner gjennom virkemidler i Plan- og bygningsloven, slik at kommunens identitet og historie bevares for ettertiden. En slik plan vil være en viktig ressurs for opplevelser i friluftsliv og reiselivsnæringa på kort og lang sikt. For kommunens del vil en slik plan slik være et effektivt styringsverktøy i saksbehandling, bl.a. i plan- og byggesaker, samt være et faglig innspill til revisjonen av kommuneplanens areal- og samfunnsdel som planlegges startet opp våren 2020.

Lovgrunnlag

Kulturminnevernfeltet blir først og fremst beskyttet av «Lov om kulturminner av 9. Juni 1978» (Kulturminneloven) og «lov om planlegging og byggesaksbehandling» (plan- og bygningsloven). Kulturminneloven beskytter først og fremst kulturminner av nasjonal verdi mens plan og bygningsloven gjelder for verdifulle objekter/bygninger og områder i regionalt og lokalt perspektiv. I lovhierarkiet har kulturminneloven forrang over plan og bygningsloven, ved en eventuell konflikt mellom dem bestemmer kulturminneloven. Kulturminner kan altså ivaretas gjennom en fredning (etter kulturminneloven) eller gjennom et vern etter Plan- og bygningsloven (PBL). Vern er svakere enn fredning, men det er mye enklere å endre reguleringsplanen enn å oppheve et fredningstiltak.

Kulturminnelovens formål er at kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes som vår kulturarv og identitet, men de skal også være en del av helheten i miljø og ressursforvaltning. Og det er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressursene som vitenskapelig kildemateriale slik at nålevende og fremtidige generasjoner får gleden, forståelsen og bruken av disse ressursene. Kulturminner er som følge av kulturminneloven all spor etter menneskelig aktivitet i vårt miljø, det kan være lokaliteter knyttet til historiske hendelser, tro eller tradisjon. Det kan være alt fra bygg, industri og fartøyer til kulturminner i utmark eller under dyrket mark som boplasser, kullgroper og gravhauger. I Norge eies kulturminner både av private og av frivillige organisasjoner som fortidsminneforeningen, museer, kommuner, fylker og stat. Ifølge kulturminneplan er alle kulturminner før 1537 (reformasjonen), stående bygg fra før 1650, samiske kulturminner fra 1917 eller eldre og skipsfunn eldre enn 100 år, Automatisk fredet. Men Riksantikvaren kan også frede

nyere tids kulturminner gjennom enkeltvedtak. Vi har også SEFRAK registeret som går under kulturminneloven som tilsier at når bygninger eldre enn 1850 skal rives eller endres må det skje en vurdering av verneverdien.

Plan- og bygningslovens er kommunens hovedredskap for å sikre kulturminner i kommunen. I lovens formål blir det lagt vekt på at planlegging etter loven skal bidra til å gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Ressurser i denne sammenheng er de kulturminnene og kulturmiljøene vi har lyst til å ivareta og bruke til fordel for kommunen. Loven funksjoner er blant annet å sikre vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer. Dette kan kommunen gjøre gjennom hensynsoner som blant annet skal sikre verdifulle landskap og kulturmiljøer som det er interesse for. Loven tar også hensyn til bevaring av eksisterende bygninger annet kulturmiljø ved kommunes arealdel. Og det legges også vekt på estetisk utforming, sikre verneverdige bygninger, andre kulturminner, og kulturmiljøer for hensynsoner i en reguleringsplan. Lovens bestemmelser sier også at kommunen kan verne bygg sin fasader, materialbruk og interiør. Loven regulerer også endring av eksisterende byggverk som har historisk arkitektonisk verdi eller annen kulturell verdi. Loven tilsier at eieren eller den ansvarlige for bygningen av slik verdi har et ansvar etter loven om å holde byggverket i slik stand at det blir bevart.

1.3 Lokale, regionale og nasjonale mål og føringer

Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel 2013-2025 har følgende utfordringer under kultur-emnet som berører kulturminnevern:

- Styrke Bamble kulturidentitet

Viktige punkter fra *arealplanen* som sikrer kulturminner er følgende:

- Ivaretagelse av jord- og skogsbruksarealer og områder med kulturminner og landskapsvern.

Bamble kommunes kystsoneplan fra 1985 har følgende tiltak som berører kulturminnevern:

- Prioritere kulturvernet slik at bevaringsverdige og kulturhistoriske ting ikke går tapt, men bevares for ettertiden.

Plan for nærings- og stedsutvikling i Bamble kommune 2009-2012 følgende mål:

- Utvikle Langesund til en levende by med attraktive helårstilbud og et levende kystkultursenter.

Regionale føringer

I planen *Regional plan for areal og transport i Grenland 2014-2025* finner vi følgende overordnende mål for bypakke Grenland som berører kulturminnevern:

- Jordbruksarealer, verdifulle naturområder, kulturlandskap og friluftsområder skal bevares i så stor utstrekning som mulig. Dersom slike arealer omdisponeres, skal det stilles krav til høy tetthet og arealeffektivitet.

Nasjonale mål

St.meld.nr.73 (2005-2006) *om samtykke til ratifikasjon av Unescos konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven* er formålet:

- Den gir uttrykk for at konvensjonen skal sikre ivaretagelse og respekt for den immaterielle kulturarven, øke bevisstheten om betydningen av den, samt sørge for internasjonalt samarbeid og bistand på området.

St.meld.nr.26 (2006-2007) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand* for frem at:

- Kulturminnene skal være aktive element i lokalsamfunn, både med hensyn til trivsel og verdiskaping. Det skal være naturlig og så enkelt som mulig å kombinere bruk og bevaring.

St.meld. nr. 16 *leve med kulturminner* har tre nasjonale mål for kulturminnepolitikken:

- Det årlige tapet av kulturminner av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer som følge at de fjernes, ødelegges eller forfalles skal minimeres. Innen 2020 skal tapet ikke overstige 0,5 prosent årlig.
- Fredete og fredningsverdige kulturminner og kulturmiljøer skal være sikret og ha et ordinært vedlikeholds nivå innen 2020.
- Den geografiske, sosiale, etniske, næringsmessige og tidsmessige bredden i de varig vernete kulturminner og kulturmiljø skal bli bedre, og et representativt utvalg skal være fredet innen 2020.

2 Planarbeidet

2.1 Medvirkning

Vi ønsker å involvere alle de ulike foreningene og lagene som ligger på vår referanseliste til å dele sin kunnskap om Bamble kulturminner i denne arbeidsprosessen. I første omgang kommer vi til å invitere vår referansegruppe på et oppstartvarselmøte. Der skal vi informere om forslaget til planprogram og ta imot innspill rettet mot dette. Vi vil ha informasjonsmøter for å holde interesserte parter oppdatert, og for å styrke medvirkningen i planprosessen. Og underveis vil det være behov for å bruke ulike foreninger og lag fra referansegruppa til å hjelpe oss med arbeidet på enkelte tema.. Vi håper da å lage en kulturminneplan som også gjenspeiler allmennhetens syn på hva som er viktige kulturminner i Bamble. Det vil også kunne være behov for å intervju informanter og i den grad vil enkeltpersoner med viktig kunnskap være en del av medvirkningen. Det vil også være et medvirkning/informasjonsmøte før kulturminneplanen skal på høring.

2.2 Organisering

Administrativ styringsgruppe (Bamble kommune):

- Prosjektleder: Henry Hvalvik
- Finn Roar Bruun
- Leidulf Aakre
- Anette Guldager

Referansegruppe:

Dette er en liste over foreninger/lag og etater vi ønsker å involvere i prosessen med å lage en kulturminneplan.

- Telemark museum
- Telemark fylkeskommune
- Fylkesmannen
- Bamble historielag
- Fortidsminneforeningen
- Turlaget
- Kystlaget
- Maritimt museum

Ressurspersoner som kontakt:

- Tor Kjetil Gardåsen - Historie
- Roger Norman - Historie
- Torbjørn Huru - Kom.tek
- Runar Rugtvedt - Innlandet-vilt
- Tom Hafredal - Vest Bamble og kysten
- Dag Holmer - Øst Bamble
- Hans Per Heistad - Innlandet
- Kjell Woje - Herre
- Torodd Eriksen - Kulturarv
- Ingule Burvald - Gruveanlegg
- Thomas Dalene - Innlandet

2.3 Fremdriftsplan:

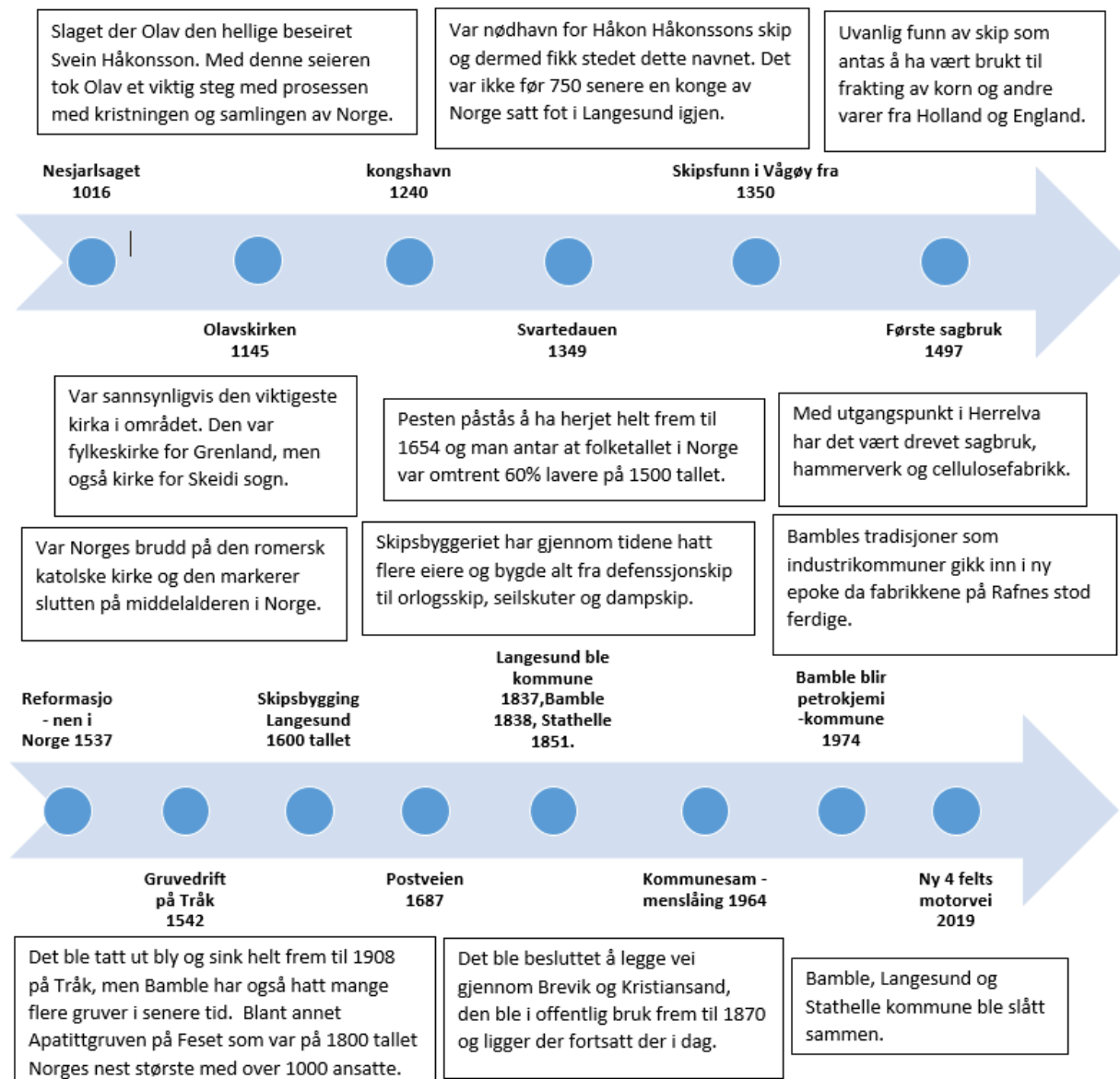
Når	Hva
September 2019	Intern avklaring med kulturavdeling.
3.10.19	Oppstartvedtak, hva har vi tenkt til å fylle planen med?
Oktober 2019	Informasjonsmedvirkningsmøte i forbindelse med oppstart.

November 2019	Forslag til planprogram fremmes for vedtak.
Høst/vinter 2019/20	Informasjonsinnhenting.
Vinter 2020	Utarbeidelse av planbeskrivelse med prioriteringer og tilhørende kartverk.
Vinter 2020	Medvirkning/informasjonsmøte om planforslaget før høring.
Vinter 2020	Høring.
Vinter/vår 2020	Saksbehandling/plan. Kommunestyrets behandling.

3.1 Bamble historie

3.1 Tidsramme

I planprosessen ønsker vi å fokusere på å holde oss innenfor etter reformasjonen etter år 1537 når det gjelder vern og bruk av kulturminner. Dette er grunnet kulturminner før 1537 er allerede fredet og kartlagt fra før av. Men nedenfor har vi tatt for oss en tidslinje der vi går før reformasjonen for å få en bedre oversikt over historien til Bamble.

3.2 Bamble historie

Det som gjør Bamble historie interessant er at området har hatt en strategisk beliggenhet for både ferdsel på land og vann. Det spesielle med sørøst Norge er at de geologiske forutsetning skapte en helt spesiell situasjon som kan sammenlignes med få andre steder i verden. En kontinuerlig heving av landet har foregått siden siste istid. Det har ført til at all bosetning har vært på tørt land fra rett etter siste istid til i dag. Mens andre steder som Vest-Norge eller Danmark har situasjonen vært annerledes og dermed har sporene etter de eldste kystbosettingene blitt skylt bort eller ligger under havet. Bamble er rik på fornminner helt tilbake til de første bosettingene i steinalderen. Gravhauger og andre funn tyder på at området har vært rikt. Mektige folk har bodd her. På 1100-1200 tallet ble Olavskirken (Skeidi kirke) bygget og helt frem til 1738 omfattet Skeidi sogn Sannidal, Skåtøy, Kragerø, og Bamble. Dermed var den av høyest status av alle kirkene i området. Vi kan i dag finne spor av ferdselsveier da folk kom enten til fots eller på hesteryggen. På Herre har det vært ulik industri som

sagbruk så tidlig som 1497. Hamnerverk og Cellulosefabrikk senere. Bamble hadde også ulike gruver i drift helt fra 1542. Men den mest kjente gruva i Bamble var apatitt gruvene på Feset som senere på 1800 tallet hadde til en tid over 1000 ansatte, og var en av Norges største industriforetak. Vi må ikke glemme Langesund som sjøfartsby med skipsbygging og trelast som næring i flere hundre år og Stathelle.

4 Fokusområder

4.1 Offentlige bygninger og bygningsmiljøer

Bygninger som offentlige institusjoner og andre bygninger som har eller har hatt myndighetsutøvelse ser vi på som viktige kulturminner. I Bamble har vi St. Helena i Langesund, Tollboden i Langesund, det gamle rådhus, lensmannsgårder, fogdegårder i både Langesund og Stathelle og Halen Gård som kommunestyre sal. Det er også lensmannsgårder, eldre Prestegårder og kommunehus på Åby. Vi har også vårt nåværende rådhus som vil være del av vår kulturarv i fremtiden. Skolebygninger vil også bli kartlagt.

4.2 Religiøse bygninger og anlegg

Rundt 1145 ble Olavskirken (Skeidi kirke) bygget, og helt frem til 1738 omfattet Skeidi sogn Sannidal, Skåtøy, Kragerø, og Bamble. Den var sannsynligvis hovedkirken på Telemark kysten en slags fylkeskirke og dermed var den av høyest status av alle kirkene i området. I dag har vi flere nyere kirker, et i Herre, Langesund, Kapell på Stathelle, egen kirkegård på Rørholt og Bamble kirke. Det vil bli gjort kartlegging av bedehus, prestegårder og annet.

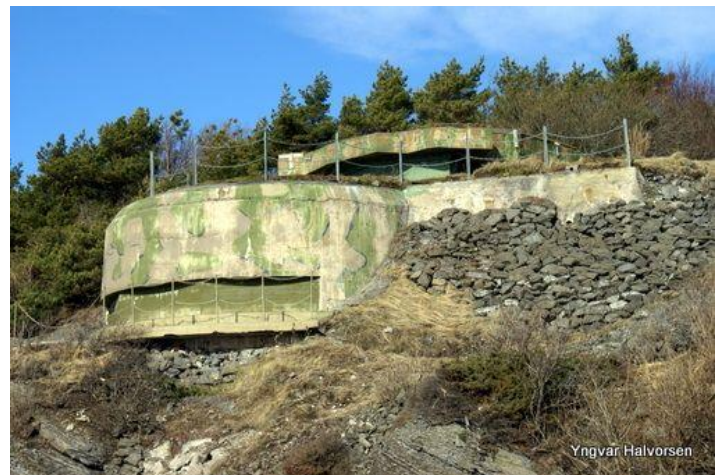
4.3 Samferdselstiltak langs sjø og på land

Samferdselstiltak til land som er av kulturhistorisk betydning. Man kan i dag finne Postveien i Vest Bamble som er sikret og kirkeveg til Findal og Vinje inngår av arealplan. Men vi mangler fortsatt kartlegging av andre eldre ferdselsårer, oldtidsveger, Postveien Langesund Stathelle mot vest Bamble, hulveier, hesteveier, skysstasjoner og knutepunkter som finnes i Bamble.

På grunn av Langesund og Stathelles viktighet som sjøfartsbyer kan man også finne samferdselstiltak til sjø som tåkesignal og fyr, eldre fergekaier, varperinger og skipsleder som viktige kulturminner. Et av arbeidene vil være å identifisere eldre skipsleder/seilingsleder, utskipningshavner og uthavner.

4.4 Forsvarssystemer og krigsminner

I Bamble har man et godt mangfold av forsvarssystemer og krigsminner. Vi har krigsminner og forsvarssystemer fra andre verdenskrig, men også bygdeboger fra eldre jernalder som allerede er automatisk fredet. Men dessverre finnes det lite informasjon om disse kulturminnene utover de mest kjente. Det finnes også andre ulike forsvars/kommunikasjonssystemer gjennom Bamble. Man har Vardåser for å varsle at fienden kom. Og senere et system av klafftårn som også fungerte som hadde samme formål. Fra 2. verdenskrig har vi flere forsvarsverk bygget av tyskerne. De to mest kjente i Bamble er Tangen fort i Langesund og Troll dalen militæranlegg. Det ble også bygget flere forsvarstillinger langs e18 i Bamble rundt 1943. Man kan også finne forsvarsverk og krigsminner i Findal, Sundby, Essa, Åby og Elvik for å nevne noen steder.. Vi tenkte også på leiren som ble til under siste del av 2. verdenskrig. I denne kulturminneplanen ønsker vi å få en bedre oversikt over hva som finnes av forsvarsverk og krigsminner i Bamble, men også tilrettelegge for bedre vern og bruk av disse.

4.5 Eldre Industri og næringsanlegg

På grunn av Bambles geologi har gruvedrift vært en viktig industri for Bamble. På Herre (tråk gruvene) har det vært tatt ut bly og sink helt fra 1542. Driften ble tidvis tatt opp igjen med den seneste virksomhet i 1905-1908. Det var også gruvevirksomhet for nikkel i Bamble. En av de mest kjente gruvene har vi Nystein gruvefelt som ble drevet i et par hundre år. Bamble hadde også apatitt gruver på Feset som hadde over 1000 ansatte på 1800 tallet og var Norges nest største gruve. Men det mangler informasjon og kartlegging for utallige andre gruver i Bamble. Vi håper med denne planen kan vi oppnå bedre oversikt og kunnskap om Bambles historie om gruver.

Distriktet vårt har gjennom alle tider blitt brukt sjøveis og frakt gikk historisk på vann og sjø. Det er mange ulike marine minner fra seilskutetida, dampskipstiden og nyere tider. Byen Langesund har tidlig vært en av Norges viktigste byer innen skipsfart. Langesund ble tollsted i 1570 og var på 1580 Norges største utførselshavn for trelast. På 1600 tallet ble det drevet et saltverk på Langøya av Christian 4 og senere på 1600 tallet ble det startet et stort skipsbyggeri da trelasten i Langesund opphørte. Det ble gjennom tidene bygget alt fra defensjonskip og orlogsskip til seilskuter og dampskip i Langesund.

I Bamble har vi Herreelva som har utløp i Frierfjorden ved tettstedet i Herre. I elva har det vært kverner og sagbruk som har vært drevet helt siden 1500 tallet. I 1497 kom den første sagen til Herre og i 1713 ble hammerverket satt i drift. I 1888 fikk Herre Bamble Aktiecellulosefabrik som det ble konstruert den nye Kongens dam til i 1902. Andre kulturhistoriske objekter som finnes rundt i Bamble er Tømmerfløtningshytte og anlegg, mølle hus, ishavs hus, og gamle bruer, men det er dårlig kartlegging av slike ting.

Stathelle har sammen med Langesund vært preget av handel og skipsbygning. Byen var en av landets største eksporter av trelast til vesteuropeiske havner. Byens endringshistorie inneholder også næringsliv som butikker men også industri som sagbruk og ishus.

Vi nevner også Åby som utviklet seg som tømmerutskipningshavn. Åby ble til slutt ansett til å være farlig konkurrent for skien og Kragerø. Kongen grep inn slik at utviklingen ble stanset.

Som andre kystkommuner er det et stort antall isdammer og rester isdamsbygg som må kartlegges. Ned Åbyelva står det det siste bygget knyttet til tømmerfløtingen. Fløtingsanordninger må registreres.

4.6 Fangst og fiskeanlegg

Før båtene var drevet av maskinkraft var det snøre og garnfiske fra åpne farkoster som gjaldt for fiskeriene. Men det var nødvendig å gjøre innredninger til sesong fiske. Det som skjedde var at næringa stod foran en revolusjon med maskinkraft, større båter og andre fangstmåter. I dag kan man finne flere marine objekter som ballasthauer og skuter fra eldre tider, men også nyere fangstanlegg og anlegg av kulturhistorisk verdi i Bamble som kan være verdt å verne til ettertiden. Vi tenker på garnvinner, tørkeanlegg og bunngarnsplasser. I skogsområder vil vi finne bogasteller og annet.

4.7 Kulturlandskapsvernområder

Bamble kommune har flere gamle hus, bygder, gårder og gårdsobjekter som er av kulturhistorisk betydning.

De er vernet i arealplanen på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Det vil være behov for en vurdering av hvordan slike områder bør tas vare på, samt kartlegging for bruk og vern av de. I tillegg er det flere enkelte gårdsmiljøer som har stor betydning så som Rafnes og Eik gård.

4.8 Bykjerner/sjøfartsbyer

Stathelle og Langesund har bygningsmiljøer som er av nasjonal interesse som følge av sin historie. Stathelle har vært et historisk fergested som inneholdt skysstasjoner og skjenkesteder, men også vært en sentral atkomstvei over fjorden. I 1774 ble Stathelle ladested ved kongelig resolusjon. Stathelle består i dag av selvgrodde gatenett, bygninger som står tett i tett vendt mot og i nærheten av sjøen som gjør at det er av nasjonal interesse. Langesund utmerker seg også på grunn av sin beliggenhet langs kysten og byens mange gamle bygg. Langs sjøen har det vært store kjøpsmansgårder, og arbeider og sjømannshus. Bebyggelsen er fra 1600, 1700, og 1800 tallet og Langesund er i dag et bilde av en by fra denne perioden og dermed av nasjonal interesse. Kjente bygg ifra bygningsmiljøet i Langesund er Wrightegården, Victoriagården og kommunegården. Med flere vil vi belyse transformasjonen som har skjedd på Smitangen og Wrightegården.

4.9 Særskilte viktige/arkitektoniske bygninger

I Bamble kommune kan vi finne enkelte bygninger som er av historisk/kulturell verdi men også arkitektoniske viktige anlegg. Det kan være bygninger som skysstasjoner, hovedgårder, ladestasjoner og til og med Stabbur. I Bamble har vi også bygninger som Cudrios sjøbod i Langesund og praktvillaen

på Croftholmen. Fra nyere tid har Bamble to freda bruer Breviksbrua fra 1962 og Grenlandsbrua fra 1996. Her trengs det en gjennomgang.

4.10 Immateriell kulturminner

For en kommune som Bamble der den har vært bebodd, oppsøkt og besøkt av andre i form av handel med utlandet vil det være minner i form av sagn og navnsetting. Med også en viktig strategisk beliggenhet i forhold til kommunikasjons linjer innover i fylket er det ikke vanskelig å forstille seg at vi har blitt påvirket med ord, uttrykk og hendelser. I denne kultur planprosessen må det velges ut enkelte temaer som kan virke til å belyse vår historie. Det burde registreres og karakteriseres av viktige samlingsteder i bygder og byer med følgende temaer:

- Samlingsteder for idrett og kulturell framføring, St Hans, tilstelninger og sport.
- Muntlig overføring av sagn, historier og uttrykk.
- Navn på steder som kan være påvirket av aktiviteter, handel, ulykker, hendelser og særegne tradisjoner i områdene.

4.11 Kystkultursentrets omfang og hensikt i Langesund

Ideen om Langesund by som kystkultursenter håper Bamble kommune å føre til økt engasjement rundt maritim kultur. Noe av det som definerer Langesund i dag som kystkultursenter er fiskeriet, sjøfarten, marine handelen, havner og Langesund som en idyllisk kystby som man kan ta båten til. Men Langesund må være en arena for maritim kulturminner og utnytter av marine miljøer. Gjeldene plan for Langesund sentrum avklarer i hovedsete til å være området i rundt Cudrios sjøbu. Planen bør utrede om Langesund med omegn kan i begrepet.

4.12 De nyere tids tidstransformasjoner

Bamble har også vært gjennom transformasjon i form av betydelige endringer i kystbyene og utmarksområder ble transformert i Vest Bamble. Alt dette var en virkning av at folk fikk ferie og kortere arbeidsuker på 1900 tallet og dermed hadde behov for hytter og fritidsbåter. Folk endrede levevaner og endring av kjøpekraft førte til vesentlig omdisponering. Dette vil vi i planen kommentere på.

4.13 Kvinners rolle gjennom historien

Vi merker oss at oppsettet til kulturminneplanen ofte knyttet til aktiviteter, objekter og byggverk der mannens rolle har vært betydelig. Vi ønsker å sette søkelyset på kvinnens rolle og funksjon med bakgrunn i det store engasjementet som er lagt med i å istandsette et lite hus fra Langesund, visstnok bebodd av syersker, vil vi foreslå at bygget fås en historiefunksjon knyttet til kvinners liv og virke.

4.14 Ideer for utvikling av minneområder

Bamble er i en heldig situasjon der man har mange ulike kulturminner som definerer Bamble som sted og såpass mange kulturminner som definerer Norges historien. Bamble er i en situasjon der man kan ta i bruk kulturminner for å skape engasjement og økt kunnskap rundt kulturminner. Nedenfor er det prosjekter som kan skape vekst og økt kulturinteresse i tid fremover.

Mål:

- Kulturminnepark rundt Olavskirka.

- Videreutvikle den offisielle kysstien til å være en opplyser i forhold til kulturminner og legge inn avstikkere
- Utvikle den etablerte skjærgårdsparken slik at tilgang og opplysninger om kulturminner blir forbedret. Danne den «historiske sjøreisen».
- Planlegge for konkrete tiltak og sikre arenaer for historiske spill og arrangementer.
- Utvikle og beskrive Langesund kystkultursenter, herunder vise til satellitter andre plasser i kommunen inn mot det.
- Jobbe fram mot muligheten for en gruve og steinressursplan i Bamble.
- Lage en oversikt over offentlige og religiøse bygg.
- Skape et arkiv med historiske bilder av Bambles historie rundt kulturminner.
- Lage en oversikt over eldre samferdsel, kirkeveger og lokale drag mellom bygder og byer.
- Vurdere et område for å belyse ulike hovedveggers oppbygning, linjeføringer og funksjon ved Dørdal.
- Lage et henvisnings/kildekartotek på temaer.